

شهرستان تبریز

تبریز یکی از قدیمی ترین مناطق ایران است و مجموعه آثار تاریخی و نشانه های باستان شناختی که از محل های مختلف آن به دست آمده دلالت بر دیرینگی و قدمت تاریخی این شهر دارد...

تبریز یکی از قدیمی ترین مناطق ایران است و مجموعه آثار تاریخی و نشانه های باستان شناختی که از محل های مختلف آن به دست آمده دلالت بر دیرینگی و قدمت تاریخی این شهر دارد. سارکن « سارکن پادشاه آشور 722-750 » در کتیبه خود از شهری به نام اوشکایا که شاید همان اسکوی امروزی است و نیز از دژ و قلعه محکمی به نام تارویی یاد می کند که به احتمال زیاد تبریز است.

گذشته از این در یکی از کتیبه های سناخریت پادشاه آشور (705-681 ق . م) از شهری به نام تریس نام برده شده است که پادشاه مزبور در آنجا معبدی به نام نرکان ساخته بود . بعضی از مورخان ترویای معروف و تبریز را یکی می پندارند. عده ای حتی این شهر را همان سوز یا شوش قدیم و عده ای دیگر آکرانا یا آمانای ذکر شده در تورات فرض کرده اند . تعیین تاریخ دقیق پیدایش شهرنشینی در دشتی که تبریز در آن قرار گرفته دشوار است.

شرایط این دشت حاصلخیز به واسطه وجود دو رود آبی چای و مهران رود، اقلیم معتدل، موقعیت ارتباطی بسیار مناسب، وجود منابع زیرزمینی غنی و موقعیت مناسب استراتژیکی آن ، زمینه مساعدی برای تکوین و توسعه زندگی شهری فراهم آورده است . در دوره حکومت روادیان تبریز پایتخت آذربایجان شد و به علت موقعیت ممتاز جغرافیایی و نظامی خود بیشتر از سایر شهرها مورد توجه قرار گرفت. در سال 340 هجری قمری از اتحاد سه گانه تبریز، اشنو (اسند ، اسنق) و دهخوارقان مملکت بنی رودینی به وجود آمد که حکام آن قدرت و استقلال کامل داشتند و خلفای بغداد از دخالت و نفوذ کمی در آن برخوردار بودند.

از قرن دهم میلادی یا قرن سوم هجری به بعد نام تبریز در ردیف شهرهای بزرگ آذربایجان آمده است که در آنجا همزمان با پیشرفت صنعت و تجارت علم و تمدن نیز شکوفا شده است. اهالی تبریز در سال 616 هجری موفق شدند با دادن هدایای قیمتی و پول فراوان از هجوم مغولان به شهر و ویرانی آن جلوگیری کنند. پس از حمله مغول به ایران برای اولین بار شهر تبریز به دستور آباقخان (680-663 هجری قمری) پایتخت رسمی ایلخانان شد.

در سال 658 هجری در دوران حاکمیت آباقخان در تبریز ، زندگی مدنی و اقتصادی دوباره شکوفا شد . سلطان محمود غازان خان معروف ترین شاه مغول در 694 هجری تبریز را مقر حکومت قرار داد و آن را به منتهای درجه عظمت و بزرگی و آبادانی رساند. پس از ایلخان مغول ، تبریز در عصر جلایریان و ترکمانان آق قویونلو و قره قویونلو پایتخت ایران شد و در این زمان (870هجری) بود که به دستور جهان شاه بن قره یوسف بن ترکمان مسجد کبود (گۆی مسجد) بنا گردید.

در سال 906 هجری شاه اسماعیل صفوی (متخلص به ختایی) تبریز را پایتخت ایران کرد . در دوران صفوی شهر تبریز بارها میدان جنگ ایران و عثمانی شد . در آغاز حکومت قاجار بخصوص زمان فتحعلی شاه ، تبریز پایتخت دوم یا ولیعهد نشین ایران شد و محل استقرار عباس میرزا نایب السلطنه گردید . در دوره استبداد صغیر محمد علی شاه ، مردم تبریز به رهبری دو قهرمان ملی - ستارخان و باقرخان - پس از ماهها مبارزه و ستیز ، ابتدا تبریز و آذربایجان و سپس ایران را از چنگ استبداد رهایی بخشیدند.